

ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะท้องผูกในเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี
ที่คลินิกเด็กดี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นายไพบลีย์ วงศ์สกุลชื่น

ศูนย์วิทยพัชการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากุมารเวชศาสตร์ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974 - 636 - 638 - 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17613073

**PREVALENCE AND FACTORS ASSOCIATED WITH CONSTIPATION
IN CHILDREN UNDER 1 YEAR OLD
AT WELL BABY CLINIC CHULALONGKORN HOSPITAL**

Mister Paiboon Wongsakulchun

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Science

Department of Pediatrics

Graduate School Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974 - 636 - 638 - 6

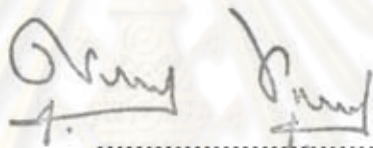
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะท้องผูกในเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี
ที่คลินิกเด็กดี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

โดย นายไพบุลย์ วงศ์สกุลชื่น

ภาควิชา กุมารเวชศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สังคม จงพิพัฒน์วณิชย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ยง ภู่วรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สังคม จงพิพัฒน์วณิชย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์บิศิ ฐนะมัน)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

โทบูลย์ วงศ์ตุลจีน : ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะท้องผูกในเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี ที่คลินิกเด็กดี
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (PREVALENCE AND FACTORS ASSOCIATED WITH CONSTIPATION IN
CHILDREN UNDER 1 YEAR OLD AT WELL BABY CLINIC CHULALONGKORN HOSPITAL)
อาจารย์ที่ปรึกษา: รศ.นพ.สังคม จงทิพัฒน์วณิชช์; 55 หน้า. ISBN 974-636-638-6

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาความชุกของภาวะท้องผูกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะท้องผูกในเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 1 ปี รูปแบบของการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (period cross sectional descriptive study) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 1 ปีที่มารดาอยู่ที่คลินิกเด็กดี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤศจิกายน 2539 นำข้อมูลที่ได้มานำวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการศึกษา ได้สัมภาษณ์มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กจำนวน 288 คน เด็กส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงแรกเกิดถึง 6 เดือน ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่คลอดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ คลอดโดยวิธีปกติ ครอบงำหนด และมีน้ำหนักแรกคลอดอยู่ในเกณฑ์ปกติ บิคมารดาของเด็กส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีรายได้อเฉลี่ยประมาณ 10,000 บาทต่อเดือน เด็กส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.2) มีลักษณะอุจจาระอยู่ในเกณฑ์ปกติ มี 12 คนที่มีลักษณะอุจจาระแข็งมาก มีอาการเบ่งมากกว่าปกติเวลาถ่ายและมีเลือดออกร่วมด้วย ความชุกของภาวะท้องผูกในการศึกษานี้เท่ากับร้อยละ 4.2 เด็กส่วนใหญ่ถ่ายอุจจาระเฉลี่ยวันละครั้ง เป็นเด็กที่เคี้ยวได้รับนมมารดา พบว่าเด็กที่มีภาวะท้องผูกจะได้รับนมผสมโดยเฉลี่ยต่อวันน้อยกว่าและได้รับปริมาณโดยเฉลี่ยต่อวันมากกว่าเด็กที่ไม่มีภาวะท้องผูก (p<0.05) และพบว่าเด็กที่มีภาวะท้องผูกจะเริ่มได้รับอาหารเสริมที่อายุเฉลี่ยน้อยกว่าและได้รับอาหารเสริมเป็นจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยมากกว่าเด็กที่ไม่มีอาการท้องผูก(p<0.05) นมต่างครากัน นมเด็กเล็กหรือเด็กโต อาหารเสริมต่างชนิดกัน ประวัติท้องผูกในครอบครัว ปัจจัยเหล่านี้ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะท้องผูกในการศึกษานี้ (p>0.05)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ภาควิชาเวชศาสตร์
สาขาวิชา ภาควิชาเวชศาสตร์
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C845091 : MAJOR PEDIATRICS

KEY WORDS : PREVALENCE / FACTORS ASSOCIATED WITH CONSTIPATION / CHILDREN UNDER 1 YEAR OLD

PAIBPOON WONGSAKULCHUN : PREVALENCE AND FACTORS ASSOCIATED WITH CONSTIPATION IN CHILDREN UNDER 1 YEAR OLD AT WELL BABY CLINIC CHULALONGKORN HOSPITAL. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.SANGKOM CHONGPIPATVANICH,M.D. 54 pp. ISBN 974-636-638-6

The objective of this study is to know prevalence and factors associated with constipation in children under 1 year old .This is a cross sectional descriptive study using questionnaire to collect data by interview the children's parents who come visit well baby clinic Chulalongkorn Hospital.

The results : A total 288 questionnaires are collected.The majority of children are under 6 months of age. Almost of them wre born at Chulalongkorn Hospital ,term pregnancy,normal labour and had normal birth weight in average.Family income is about 10,000 Baht by average . 56.2 percent of children had normal stool consistency.There are 12 children whose stool are very hard consistency,associated with difficult defecation and bleeding per rectum.By this way,prevalence of constipation is 4.2 percent.Majority of children pass stool once a day.We found that the constipated children have received formula less frequent and larger amount than non constipated children ($p<0.05$).They also have received supplementary foods more frequent with start at less age than non constipated children.There are no significant different in formula brand,humanized or follow on formula ,kinds of supplement food and family history of constipation among constipated and non constipated group.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....กุมารเวชศาสตร์.....

สาขาวิชา.....กุมารเวชศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ นายแพทย์สังคม จงพิพัฒน์วิมลชู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัยด้วยดีมาตลอด ขอขอบคุณคุณปัทมา ศิริมงคล พยาบาลประจำหน่วยโภชนาการ ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คุณสนทนา บุญโค และคุณโสภา ถิ่นถนอม ครูประจำโครงการสอนเด็ก เจ็บป่วยเรื้อรัง ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ ที่ได้ช่วยเหลือประสานงานในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และพยาบาลทุกท่านที่แผนกผู้ป่วยนอก ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอด

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 ความชุก.....	4
2.2 นิยาม.....	4
2.3 ลักษณะการเคลื่อนไหวปกติของลำไส้.....	5
2.4 การศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะท้องผูก.....	6
3. วิธีการวิจัย.....	8
3.1 นิยาม.....	8
3.2 รูปแบบของการวิจัย.....	8
3.3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	8
3.4 การคำนวณขนาดตัวอย่าง.....	9
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	9
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	10
3.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
4. ข้อมูลทั่วไป.....	12
5. ผลการศึกษา.....	18
5.1 ลักษณะของการขับถ่าย.....	18
5.2 ลักษณะของอาหารที่เด็กได้รับ.....	21

5.3 ประวัติห้องผูกในครอบครัว.....	29
6. อภิปรายผลการศึกษา.....	30
6.1 ข้อมูลทั่วไป.....	30
6.2 ลักษณะของการจับถ่าย.....	31
6.3 ลักษณะของการได้รับนม.....	32
6.4 ลักษณะของการได้รับอาหารเสริม.....	34
6.5 ประวัติห้องผูกในครอบครัว.....	34
7. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	35
รายการอ้างอิง.....	36
ภาคผนวก.....	38
ประวัติผู้วิจัย.....	43

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.....	11
แสดงจำนวนเด็กแยกตามอายุ	
ตารางที่ 2.....	12
แสดงจำนวนเด็กแยกตามสถานที่คลอด	
ตารางที่ 3.....	12
แสดงจำนวนเด็กแยกตามวิธีการคลอด	
ตารางที่ 4.....	13
แสดงจำนวนเด็กแยกตามอายุครรภ์ขณะคลอด	
ตารางที่ 5.....	13
แสดงจำนวนเด็กแยกตามน้ำหนักแรกคลอด	
ตารางที่ 6.....	14
แสดงจำนวนเด็กแยกตามน้ำหนักปัจจุบัน	
ตารางที่ 7.....	14
แสดงจำนวนเด็กแยกตามตัวสูง	
ตารางที่ 8.....	15
แสดงจำนวนเด็กแยกตามอายุของบิดามารดา	
ตารางที่ 9.....	15
แสดงจำนวนเด็กแยกตามอาชีพของบิดาและมารดา	
ตารางที่ 10.....	16
แสดงจำนวนเด็กแยกตามรายได้รวมต่อเดือนของครอบครัว	
ตารางที่ 11.....	17
แสดงจำนวนเด็กแยกตามลักษณะของอุจจาระ	
ตารางที่ 12.....	18
แสดงอาการที่พบร่วมกับการถ่ายอุจจาระแยกตามกลุ่มเด็ก	
ตารางที่ 13.....	18
แสดงอาการอื่น ๆ ที่พบในเด็กทั้ง 2 กลุ่ม	

ตารางที่14.....	19
แสดงความถี่ของการขับถ่ายในเด็กทั้ง 2 กลุ่ม	
ตารางที่15.....	20
แสดงข้อมูลทั่วไปของเด็กกลุ่มท้องผูกเปรียบเทียบกับเด็กกลุ่มท้องไม่ผูก	
ตารางที่16.....	20
แสดงการได้รับนมมารดาและระยะเวลาที่ได้รับเฉลี่ย	
ตารางที่17.....	21
แสดงจำนวนเดือนที่เด็กได้รับนมมารดา	
ตารางที่18.....	21
แสดงจำนวนและชนิดของนมที่เด็กได้รับในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	
ตารางที่19.....	22
แสดงลักษณะการได้รับนมผสมของเด็กในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	
ตารางที่20.....	22
แสดงปริมาณนมที่เด็กได้รับต่อครั้งในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	
ตารางที่21.....	23
แสดงจำนวนเด็กกลุ่มที่ไม่มีภาวะท้องผูกที่ได้รับนมผสมแยกตามตราและลำดับที่เลือกใช้	
ตารางที่22.....	24
แสดงจำนวนของเด็กกลุ่มที่มีภาวะท้องผูกแยกตามตราและลำดับที่เลือกใช้	
ตารางที่23.....	24
แสดงจำนวนเด็กทั้ง 2 กลุ่มเปรียบเทียบตามตราที่ใช้และร้อยละของเด็กท้องผูกเทียบกับนมแต่ละชนิด	
ตารางที่24.....	25
แสดงค่า p value ของนมแต่ละตรา	
ตารางที่25.....	25
แสดงจำนวนของเด็กทั้ง 2 กลุ่มแยกตามชนิดของนมที่ได้รับ	
ตารางที่26.....	26
แสดงวิธีการชงนมผสมในเด็กทั้ง 2 กลุ่ม	
ตารางที่27.....	27
แสดงลักษณะการได้รับอาหารเสริมของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม	

ตารางที่ 28.....	28
แสดงจำนวนเด็กแยกตามชนิดของอาหารเสริมที่ได้รับในช่วง 2 สัปดาห์ ที่ผ่านมา	
ตารางที่ 29.....	28
แสดงจำนวนเด็กที่ได้รับและไม่ได้รับวิตามินในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	
ตารางที่ 30.....	29
แสดงจำนวนเด็กแยกตามประวัติท้องผูกในครอบครัว	
ตารางที่ 31.....	29
แสดงจำนวนเด็กแยกตามความสัมพันธ์ของญาติที่มีประวัติท้องผูกกับเด็ก	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย